

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Рішення вченої ради Сумського державного університету з питання:
«Через нові організаційно-методичні форми навчального процесу – до нової
якості підготовки фахівців»

Розглянувши питання «Через нові організаційно-методичні форми навчального процесу до нової якості підготовки фахівців», вчена рада відзначає, що в університеті проводиться системна робота, спрямована на вдосконалення змісту навчання, запровадження нових організаційно-методичних форм навчального процесу та підвищення якості підготовки фахівців на основі вимог Закону України «Про вищу освіту» та Стандартів і рекомендацій забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015), зокрема:

– впроваджуються методичні та технологічні рішення, що змінюють форму навчального процесу та впливають на його якісне забезпечення: з метою підвищення ефективності аудиторної та самостійної роботи студентів, оптимального поєднання класичних педагогічних підходів з технологіями E-learning проводиться педагогічний експеримент з апробації університетської моделі змішаного навчання. Для якісної оцінки впровадження змішаного навчання нормативно визначені показники технологічного та методичного рівнів, підходи до їх визначення. Запроваджуються організаційно-методичні рішення для масового поширення змішаного навчання в діяльність університету; розширюються можливості застосування мобільних пристроїв студентів у навчальному процесі через розроблення адаптованих версій програмного забезпечення. Можливість постійної взаємодії студента з контентом, викладачем, іншими студентами створює підґрунтя до трансформації класичних підходів у проведенні занять у більш ефективні;

– сформовано інформаційні ресурси для підтримки навчання студентів в частині бібліотечних фондів, навчально-методичної та іншої літератури, патентного фонду, електронно-бібліотечної системи (відкритих електронних ресурсів СумДУ, Інституційного репозитарію (eSSUIR); наявні комп'ютерні класи вільного доступу, доступ до Internet з використанням Wi-Fi в основних навчальних приміщеннях, платформи дистанційного та змішаного навчання, відкритих он-лайн курсів; Вдосконалено взаємодію між учасниками освітнього процесу на основі запровадження системи «Електронний особистий кабінет» у якості єдиного вікна доступу до інформаційних сервісів. Вже реалізовано інформаційний сервіс «Академічні групи», впроваджується сервіс «Відомості успішності», ведеться розроблення «Електронного журналу», що забезпечить функціонування «Електронного деканату» для викладачів;

– сформовано організаційну структуру внутрішньої системи забезпечення якості, що включає: загальноуніверситетський рівень; рівень інститутів (факультетів) та рівень кафедр із представленням ключових стейкхолдерів. Забезпечено прийняття рішень через Ради з якості інституту (факультету) та університету та залучення зовнішніх стейкхолдерів (роботодавців) через створені Експертні ради роботодавців. Запроваджено за результатами кожного семестру опитування здобувачів вищої освіти щодо якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін, розроблено інформаційне забезпечення аналізу результатів опитування та вироблені відповідні алгоритми прийняття управлінських рішень;

– формалізовано процедури, пов'язані з розробкою, затвердженням, переглядом та моніторингом освітніх програм, що реалізуються через контроль узгодженості

програми з національною рамкою кваліфікацій, залучення роботодавців до формування програми, матриці компетентностей випускників та навчального плану;

- розроблена та реалізується модель освітніх програм та навчальних планів виключно на компетентнісній основі з орієнтацією на очікувані результати навчання та зі збалансуванням фундаментальної та практико-орієнтованої підготовки, безперервним формуванням компетентностей з іноземної мови, комплексною організацією фізичної підготовки;

- оптимізовано індивідуальне аудиторне тижневе навчальне навантаження здобувачів вищої освіти на бакалаврському (не більше, ніж 22 години для студентів першого курсу, для інших курсів – не більше 20 годин) та магістерському (не більше, ніж 16 годин) рівнях;

- сформовано основу реалізації студентоцентрованого навчання, що включає можливість вільного вибору навчальних дисциплін, детальний аналіз методик навчання та викладання, змісту дисциплін, формування заходів щодо підвищення ефективності навчання та запровадження педагогічних інновацій;

- формалізовано процедури та вимоги щодо компетентності професорсько-викладацького складу, через реалізацію стратегії розвитку кадрового забезпечення університету та формування кадрового резерву; систему фінансової та нефінансової мотивації викладачів; внутрішньовузівську систему підготовки та підвищення кваліфікації викладачів. В університеті запроваджені та постійно проводиться навчання за трьома програмами підвищення кваліфікації, які спрямовані на опанування викладачами сучасних методів та форм організації навчального процесу (електронні засоби та дистанційні технології навчання; інноваційна педагогічна діяльність; активні методи навчання). СумДУ також визнає важливість інтеграції у світовий освітній простір та тієї ролі, що відіграє у цьому процесі впровадження та поширення англійських програм підготовки фахівців на різних рівнях. З метою підвищення рівня володіння англійською мовою викладачами в СумДУ реалізується програма підвищення кваліфікації «Дворічний інтенсивний курс англійської мови». В цілому у 2018 році за усіма програмами підвищення кваліфікації СумДУ свою кваліфікацію підвищило близько 20% викладачів, у той же час спостерігається поступове зменшення кількості слухачів програм підвищення кваліфікації (2016 – 23%, 2017 – 21%) та одночасне збільшення частки викладачів, які підвищують кваліфікацію за накопичувальною системою (у 2016 р. – 1,8%, у 2018 р. – 6,6%);

- з метою стимулювання розробки та впровадження викладачами інноваційних методів та форм навчального процесу в університеті започатковано та проводяться конкурси педагогічних інновацій та кейсів в галузі економіки, підприємництва, ресурсозбереження та сталого розвитку.

Водночас, вчена рада відмічає, що існує необхідність подальшого вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості та впровадження нових організаційно-методичних форм навчального процесу в частині:

- формалізації процедур, що дозволяють однозначно оцінити участь зовнішніх стейкхолдерів (випускників та роботодавців) в забезпеченні якості освітньої діяльності та проведення аналізу освітніх програм в частині їх відповідності європейським вимогам щодо підготовки висококваліфікованих фахівців;

- подальшого вдосконалення моделі освітніх програм та розвитку принципів формування навчальних планів, що мають забезпечувати дотримання вимог нових стандартів вищої освіти, адаптованість до умов ринку праці та особистісних запитів

осіб, що навчаються, можливості для академічної мобільності, збільшення вагомості самостійної роботи;

- наявних механізмів реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін;

- проходження міжнародної акредитації освітніх програм, передусім магістерських, із забезпеченням наявності таких програм на кожному факультеті (інституті), що зміцнить конкурентні позиції університету на вітчизняному та міжнародному ринках освітніх послуг, підвищить рівень довіри основних стейкхолдерів до ефективності освітніх програм;

- розвитку компетентностей професорсько-викладацького складу, спрямованих на виконання ними функцій наукового керівника (консультанта), та підвищення ефективності підготовки аспірантів та докторантів;

- розробки процедур оцінювання якості виконання освітньо-наукових програм аспірантами, їх науковими керівниками, викладачами, які забезпечують викладання дисциплін на третьому (освітньо-науковому) рівні, в частині забезпечення опановування аспірантами необхідними компетентностями.

Окрім цього, викликають занепокоєння низькі темпи реалізації викладачами навичок, отриманих в результаті підвищення кваліфікації, зокрема, при розробці нових дистанційних курсів та відкритті англійських програм підготовки бакалаврів, магістрів та аспірантів. Незадовільним є також рівень ефективності підготовки аспірантів з точки зору захисту їх дисертацій протягом нормативного терміну підготовки (лише близько 10% аспірантів закінчують навчання із захистом дисертації).

Попередні висновки експерименту зі змішаного навчання свідчать про недостатній рівень комунікацій між викладачами для обміну педагогічним досвідом, ефективними методичними рішеннями та підходами. Це суттєво стримує поширення позитивного досвіду окремих викладачів у повсякденну педагогічну практику всього університету.

Враховуючи вищенаведене, вчена рада постановляє:

1. Вважати пріоритетною роботу щодо впровадження нових організаційно-методичних форм навчального процесу та безперервного удосконалення всіх складових внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти як ключових напрямів розвитку університету та забезпечення високого рівня його конкурентоспроможності у світовому науково-освітньому просторі.

2. З метою поширення кращих методик змішаного навчання ОМЦТЕН сумісно з Центром розвитку кадрового потенціалу навчального закладу організувати регулярні методичні семінари для викладачів з прикладами реального впровадження змішаного навчання учасниками педагогічного експерименту.

Відповідальні: директор ОМЦТЕН Зубань Ю.О., заступник начальника Центру розвитку кадрового потенціалу навчального закладу Гордієнко В. П.

3. Інститутам та факультетам сприяти поширенню моделі змішаного навчання в університеті та організувати роботу щодо підвищення узагальненого показника рівня якості змішаного навчання кафедр.

Інститутам та факультетам організувати роботу щодо збільшення кількості дисциплін, що викладаються за змішаною формою.

Відповідальні: директори інститутів, декани факультетів.

4. Вдосконалити механізм участі зовнішніх стейкхолдерів у внутрішній системі забезпечення якості, через запровадження опитування роботодавців та випускників щодо якості освітніх програм, що дозволить врахувати потреби та вимоги сучасного ринку праці.

Термін виконання: 31 січня 2019 року.

Відповідальні: помічник ректора з питань забезпечення якості освіти Люта О. В., начальник навчального відділу практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів Євдокимова А. В.

5. Розробити порядок та критерії самооцінки освітніх програм освітнього ступеня «магістр» з урахуванням досвіду реалізації грантових проектів ALIGN та QUAERE, а також рекомендацій експертів Латвійської агенції із забезпечення якості вищої освіти, отримані в результаті пілотної міжнародної акредитації освітніх програм «Економічна кібернетика» та «Інформатика».

Термін виконання: 30 грудня 2018 року.

Відповідальні: начальник навчально-методичного відділу Криклій О. А., помічник ректора з питань забезпечення якості освіти Люта О. В.

6. Зважаючи на необхідність імплементації вимог нових стандартів вищої освіти, організувати роботу структурних підрозділів СумДУ з питань розробки нових та перегляду наявних освітніх програм та забезпечити при цьому використання найбільш ефективних напрацьованих у СумДУ механізмів, урахування стану ринку праці та вимог роботодавців до випускників.

Термін виконання: постійно.

Відповідальні: перший проректор Карпуша В.Д.

7. Для вдосконалення змісту освітніх програм та активізації запровадження інноваційних підходів до підготовки здобувачів вищої освіти вдосконалити механізм формування варіативної складової навчальних планів, що має передбачати більший вибір для студентів та гнучкість навчання, зокрема, шляхом вибору способу навчання, розширення переліку курсів із набуття загальних компетентностей, застосування віртуальної мобільності тощо.

Термін виконання: 30 грудня 2018 року.

Відповідальні: начальник організаційно-методичного управління Юскаєв В. Б., начальник навчально-методичного відділу Криклій О. А.

8. Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр організувати роботу щодо повного методичного забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти, включаючи чітку систему критеріїв оцінювання виконаної роботи.

Термін виконання: постійно.

9. З метою підвищення ефективності підготовки аспірантів розробити та провести апробацію процедури оцінювання якості реалізації освітньо-наукових програм на третьому (освітньо-науковому) рівні як за освітньою, так і за науковою складовими.

Термін виконання: 01 квітня 2019 року.

Відповідальні: директор департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів Циганюк Д. Л., помічник ректора з питань забезпечення якості освіти Люта О. В.

10. З метою розширення механізмів підвищення кваліфікації працівників університету та забезпечення ефективного розвитку їх професійних компетентностей провести аналіз кваліфікації професорсько-викладацького складу та розробити стратегічний план підвищення кваліфікації викладачів в розрізі структурних підрозділів та університету в цілому. При цьому визначити стратегічними пріоритетами підвищення кваліфікації викладачів наступні напрямки:

- стажування (або інші форми підвищення професійної кваліфікації) на підприємствах (в організаціях) реального сектору економіки в Україні та закордоном;
- тривалі (понад 3 місяці) стажування в іноземних закладах вищої освіти;
- підвищення рівня володіння викладачами англійською мовою (з отриманням відповідних сертифікатів);
- розвиток професійних компетентностей викладачів із застосування у навчальному процесі сучасних нових форм та методів організації навчальної діяльності.

Термін виконання: 01.02.2019 року.

Відповідальні: директори інститутів, декани факультетів, завідувачі кафедр, директор департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів Циганюк Д. Л.

Схвалено вченою радою СумДУ
Протокол №06 від 15 листопада 2018 р.

Голова вченої ради

А. В. Васильєв

Секретар

А. І. Рубан